

KURTARMA OPERASYONLARI: SUDA KURTARMA

Prm. Gürkan ÖZEL

GİRİŞ

Paramedikler zaman zaman kazazedelerin kurtarılması gereken çağrılara yanıt verebilirler. Bu tür çağrılara örnek olarak kazazedenin hasar görmüş bir aracın içerisinde, göçük altından çıkarılması, yüksek binalardan, kayalık bölgelerden, mahsur kalan dar alanlardan kurtarılması gerekmektedir.

Bir paramedik suda kurtarma gerektiren durumlarla sık sık karşılaşabilir. Deniz, göl, havuz, akarsu, sulama kanalı, baraj ve sel taşkınlarında yaşanabilecek kazalar bu tür kurtarma operasyonlarının gerçekleştirilebileceği alanlardır.

Suda yaşanan kazalara örnek olarak içinde bulunan bir teknenin alabora olması, sığ suya atlama sonucu oluşabilecek travmalar, havuz, gölet ya da su birikintilerinde meydana gelen boğulma vakaları gösterilebilir. Bu tür kazalara etki eden faktörler arasında kazazedenin olay sırasında alkolün etkisinde olması, güvenlik önlemleri almaması (ör: can yeleği giyilmemesi) ve kendine aşırı güven bulunmaktadır.

Suda yaşanan ölümlerin çoğu boğulma sonucu meydana gelmektedir. Bununla beraber travma ve hemen hemen bütün suların normal vücut sıcaklığından soğuk olduğu düşünüldüğünde, hipotermi bir diğer önemli sorun olarak kendini göstermektedir.

Temel Kurtarma Teknikleri

Diğer tüm operasyonlarda olduğu gibi suda gerçekleştirilecek kurtarma operasyonlarında da paramediğin birincil önceliği kendisinin ve partnerinin güvenliği olmalıdır. Bu konuda temel kurtarma teknikleri bilgisi bulunmadan ve gerekli güvenlik önlemleri alınmadan paramedik kurtarma çalışmasına katılmamalıdır.

Temel kurtarma teknikleri kıyıda gerçekleştirilen ve su içerisinde gerçekleştirilen kurtarmalar şeklinde ikiye ayrılabilir. Paramediğin ilk önceliği suyun içine girmeden kurtarmayı gerçekleştirmektir. Her durumda, paramedik uygun kurtarma donanımlarını ve özellikle kurtarma operasyonlarına uygun özellikteki can yeleğini giymiş olmalıdır (Şekil 1). İlk olarak paramedik kendi güvenli pozisyonunda kalarak, hala bilinçli olan kazazedeye tutunabileceği uzun bir sopa, dal parçası uzatarak kurtarmayı denemelidir. Bir sonraki aşamada kazazedeye bir can simidi ya da ip atılarak kıyıya çekilmeye çalışılmalıdır. Kıyıda gerçekleştirilen bu yöntemlerin başarısız olduğu durumlarda, özel olarak suda cankurtarma eğitimleri almış ve gerekli teknik donanımlara sahip paramedik, suya girerek kazazedenin kurtarılmasını sağlamalıdır. Su içerisinde yapılan müdahalelerde özellikle panik olan kazazedelerin kurtarıcıya yaklaşmasına izin verilmemeli, mümkünse kazazedeye ip, havlu gibi cisimler uzatarak tutunması sağlanmalı ve boğuşamayacak kadar yorgun düşene ya da bilincini kaybedene kadar bekleyip daha sonra kurtarma tamamlanmalıdır.

Şekil 1 • Su kurtarması için uygun güvenlik donanımları.

Durgun suların (deniz, göl gibi) aksine akarsu kurtarmaları (nehir, sel taşkınları gibi) kendine göre özel tehlikeleri bulunan ve en yüksek seviyede teknik kurtarma eğitim alınmış olmasını gerektiren durumlarıdır (Şekil 2). Bu konuda yeterince eğitim ve deneyimi olmayan paramedik, bu tür kurtarmalar için özel eğitilmiş kurtarma ya da itfaiye birimleri tarafından gerçekleşmesini beklemeli ve kazazede kıyıya ulaştıktan sonra gerekli acil tıbbi bakımı sağlamalıdır.

Şekil 2 • Akarsu kurtarma.

Şekil 3 • Buzda kurtarma.

Kış aylarında donmuş su yüzeylerinden suyun içine düşülmesi ile yaşanacak kazalar da çok özel kurtarma teknikleri ve ekipmanları gerektiren ve bu nedenle yeterli eğitim ve tecrübe olmadan içinde yer alınmaması gereken kurtarma operasyonlarındandır (Şekil 3).

Su İçerisinde Omurilik Sabitlemesi

Kazazede suya girmeden önce, suya girerken ya da su içerisindeyken bir travmaya maruz kalabilir ve bunun sonucunda omurilik yaralanması gerçekleşebilir. Bu nedenle, özellikle gelişimi tamamen izlenemeyen kazalarda kazazedede omurilik yaralanması bulunabileceği göz önünde tutulması ve kurtarma sırasında uygun omurilik sabitlenmesi sağlanmalıdır. Omurilik sabitlemesi, akarsu kurtarmalarında hemen hemen imkansızdır ve kazazede ile kurtarıcılar için büyük riskler taşımaktadır. Bunun aksine durgun ve özellikle sığ sularda (havuz, deniz kıyısı gibi) su içerisinde kazazedeye ulaştıktan sonra, suyun kaldırma özelliğinden de yararlanılarak uygun bir şekilde omurilik sabitlemesi sağlanabilir. Aşağıdaki yöntem özel bir eğitim alınarak bu amaçla kullanılabilecek etkili yöntemlerden bir tanesidir:

- Su içerisinde bulunan kazazedeye yandan yaklaşılr.
- Eğer kazazedenin yüzü suyun içerisinde ise kolları başının iki yanına uzatılır (Şekil 4).

Şekil 4

- c. Kolları ile kazazedenin başı sabitlenir su içerisinde sırtüstü çevrilir ve boyunluk takılana kadar başı kolları arasında sabitlemeye devam edilir.
- d. Suyun kaldırma gücünden faydalanarak kazazedeği hareket ettirme sırasında mümkün olduğunca yavaş olunur. Hastanın omurga eksenini hareket ettirilir.
- e. Havayolunun açıklığı sağlandıktan sonra ikinci kurtarıcının uygun bir boyunluğu kazazedeğe takması sağlanır.
- f. Su yüzeyinde kalabilme özelliği olan tahta ya da polimer uzun omurga tahtası kazazedeğe dokunulmadan yavaşça suya batırılıp kazazedenin altına doğru ilerletilir.
- g. Kazazede, suyun kaldırma gücüyle altına yerleştirilen uzun omurga tahtasına normal şekilde sabitlenir ve diğer kurtarıcılarının yardımı ile başı önde ilerleyecek şekilde sudan çıkartılır.

Bu aşamadan sonra paramedik kazazedenin bakımını (boğulma, travma, hipotermi, vb.) karada ya da tekne içerisinde normal şekilde gerçekleştirmelidir.

Su İçerisinde Kaybolan Kazazedenin Aranması

Eğer paramedik olay yerine ulaştığında kazazede su içinde kaybolmuş ise genellikle arama operasyonu başlatılmalıdır. Arama işlemi tercihen özel eğitilmiş dalgıçlar tarafından yapılmalıdır. Ancak ilk anda, olay yerinde bulunan cankurtaran, vatandaşlar, ya da itfaiye/AFAD kazazedenin aranmasına yardımcı olabilirler. Paramedikler kaybolan kazazedenin aranması için suya girmemelidir. Normal koşullarda 20 dk sonunda hala bulunamayan kazazede için operasyon genelde kurtarma yerine ceset arama şekline döndürülmeli ve hiçbir riske girilmeden hareket edilmelidir. Öte yandan soğuk sularda gelişebilecek hipotermiye bağlı boğulma vakalarında kazazedenin uygun ilk müdahale ile yaşama şansının artması nedeniyle arama işlemi 1 saat ya da daha uzun sürebilir.

ÖZET

Paramedikler kazazedenin su içerisinde bulunduğu çağrılara yanıt verebilirler. Suda kurtarma özel eğitim gerektiren farklı bir disiplin alanıdır. Bu tür bir eğitim ve gerekli donanımı olmadan paramedik suda kurtarma operasyonuna girişmemelidir. Diğer tüm kurtarma operasyonlarında olduğu gibi paramedik, kendi güvenliği her zaman en önemli unsur olarak düşünülmelidir.

KAYNAKLAR

Mosby's Paramedic Textbook. Surface Water Rescue. 4th edition. 2012:1499-1501.